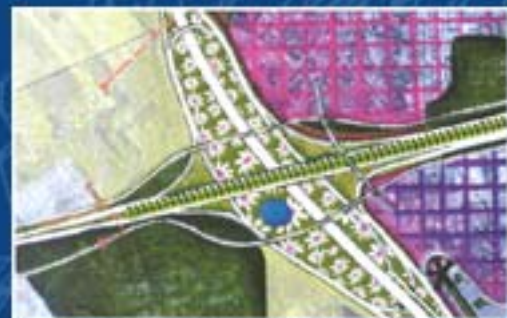
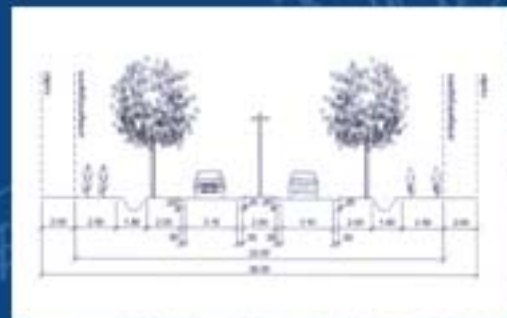
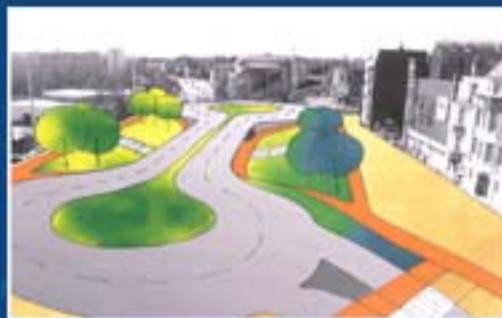

EINDRAPPORT ONDERSZOEKSOPDRACHT : HET STREEFBEEELD ALS BELEIDSINSTRUMENT

OPDRACHTGEVER
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
DEPARTEMENT LEEFMILIEU EN INFRASTRUCTUUR
MOBILITEITSCEL

OPDRACHTHOUDER
KORSMIT RAADGEVEND INGENIEUR

STUDIE MC/O3/I 20 I
JULI 2004

**ONDERZOEKSOPDRACHT
BETREFFENDE HET STREEFBEELD
ALS BELEIDSINSTRUMENT**

STUDIE MC/03/1201

SAMENVATTING EINDRAPPORT

JULI 2004

OPDRACHTGEVER
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
DEPARTEMENT LEEFMILIEU EN INFRASTRUCTUUR
MOBILITEITSCEL

OPDRACHTHOUDER
KORSMIT RAADGEVEND INGENIEUR

Streefbeelden zijn een nieuw element in het planningsinstrumentarium. Dit instrument heeft recentelijk zijn intrede gedaan in de ruimtelijke en de verkeersplanning. In het RSV is ervoor geopteerd het bestaande wegennet te optimaliseren op basis van een functionele categorisering. Streefbeelden zijn een belangrijk hulpmiddel om de inrichtingsprincipes zoals vooropgesteld in het RSV om te zetten in concrete realisaties voor deze wegen. In deze nota wordt onder een streefbeeld verstaan: een strategisch plan dat op basis van een visie het eindbeeld voor de uitwerking van de inrichting van een element van de lijninfrastructuur (meer bepaald een wegverbinding) vast legt volgens de principes van het structuurplan (RSV en/of PRS), waarin deze lijninfrastructuur werd geselecteerd.

Het streefbeeld geeft niet alleen richting aan het proces maar blijkt ook als proces zelf een meerwaarde te bieden aan de interdisciplinaire en interdepartementale samenwerking. De uitwerking van een streefbeeld stimuleert een samenwerking uitstijgend boven individuele belangen van actoren, doordat het proces van het opstellen van een streefbeeld niet dichtgetimmerd en in voldoende mate flexibel is. Het werken met streefbeelden resulteert in veel gevallen in een gunstig effect op het planverloop en in een sterk verbeterd direct overleg tussen plannings- en uitvoeringsniveau. Door de afstemming van de ruimtelijke ontwikkeling en de inrichting van de verkeersinfrastructuur binnen de corridor van de weg kunnen de bereikbaarheid en de leefbaarheid beide profiteren. Er is een grote vooruitgang gemaakt in de uitwerking van streefbeeldstudies over de laatste drie jaar. Het werkingsgebied van de studies is verruimd en de samenwerking tussen de verschillende administraties is geïntensiveerd.

De ontwikkeling van de mobiliteitsproblematiek vereist een fundamentele aanpak van de inrichting en de regeling van het gebruik van de verkeersinfrastructuur. De overheid zal op efficiënte en effectieve wijze moeten ingrijpen in deze problematiek. Streefbeelden kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Streefbeelden werken de visie op de weg uit vanuit een verkeersplanologische visie, waarin o.a. de hiërarchisering van de netwerken en de inpassing van tracés aan de orde komen, die invulling geeft aan de voorstellen in de betreffende ruimtelijke structuurplannen en mobiliteitsplannen. Men onderscheidt twee fasen: een conceptstreefbeeld met een uitwerking van verkeerskundige inrichtingsconcepten voor de weg en zijn omgeving op basis van een verkeersplanologische visie op de ontsluitingsstructuur (vb. hoe wordt de inrichting van een weg als onderdeel van de “kam” als ontsluiting van het netwerk kust of hoe wordt de invulling op/langs een weg van een park-and-ride aan de rand van een grootstedelijk gebied vorm gegeven?) en een ontwerpstreefbeeld met een uitwerking van het functioneel verkeerstechnisch ontwerp voor specifieke locaties.

De analyse leert dat er inhoudelijk nog veel ruimte is voor verbetering van de uitwerking van kwaliteitsvolle en effectieve inrichtingsconcepten en functionele ontwerpen. Het ontbreken van heldere richtlijnen en van de nodige ervaring met de materie draagt hiertoe bij. Men mist in het conceptstreefbeeld vaak de onderbouwing van verschillende mogelijke inrichtingsconcepten en de afweging van dezen op basis van de van belang zijnde aspecten (ruimtelijke ontwikkeling, natuur en landschap, leefbaarheid en veiligheid, kwaliteit van de verkeersafwikkeling voor de diverse modi ed.). De inhoudelijke uitwerking van de inrichtingsconcepten in een functioneel ontwerp kan door het aanreiken van richtlijnen en ontwerpvoorbeelden verbeterd worden. Een andere factor, die de kwaliteit van de streefbeeldstudie beïnvloedt is de beschikbare tijd voor het uitwerken van het volledige voortraject voor de opmaak van het conceptstreefbeeld. Door te snel op het technische niveau te werken worden de oplossingsmogelijkheden beperkt en wordt de kwaliteit van het functioneel ontwerp verminderd, waardoor de toegevoegde waarde van de streefbeeldstudies niet tot haar recht komt. Dit is niet alleen jammer. Het vormt een bedreiging voor het beleidsinstrument “streefbeelden”.

Op basis van de verworven inzichten uit de analyses van de bevestigingen, de uitgevoerde streefbeeldstudies en van de beleidsinformaties en op basis van de ervaringen ingebracht door de stuurgroep worden voorstellen geformuleerd om het instrumentarium aan te scherpen.

In deze nota worden beleidsgerichte maatregelen naar voren geschoven om het werken met streefbeelden effectiever en vooral ook kwaliteitsvoller te maken. De voorgestelde acties hebben betrekking op alle fasen van de streefbeeldstudie, zowel de programmering en agendering als de procedurele en inhoudelijke uitwerking van het conceptstreefbeeld en het ontwerpstreefbeeld als de realisatie van streefbeelden:

◆ **Stroomlijning van de opstart van streefbeeldstudies**

1. Programmering van een streefbeeldstudie onderwerp maken van beleidsmatig mobiliteitsoverleg vb in Beleidsraden of Fysisch Programma.
2. Aanwijzen van een “trekkersgroep” verantwoordelijk voor de opstelling van het streefbeeld.
3. Richtlijnen opstellen voor een agenderingsnota voor een streefbeeldstudie.
4. Finaliteit conceptstreefbeeld en ontwerpstreefbeeld vastleggen.
5. Uitwerking van een voorbeeldbestek.
6. Uitwerking van de aanbestedingsprocedure.

◆ **Aanscherping uitvoering van streefbeeldstudies**

7. Procesarchitectuur uitwerken en vastleggen.
8. Interne deskundigheid inbrengen in de streefbeeldstudie.
9. Methoden en technieken uitwerken en vastleggen.
10. Bewaken van de kwaliteit.
11. Flankerende maatregelen uitwerken en vastleggen.

◆ **Realisatie streefbeeld middels kwaliteitsvolle projecten**

12. Resultaten streefbeeldstudie inbrengen in de programmatie van projecten.
13. Verankering van het streefbeeld.

◆ **Algemene kwaliteitsverbetering**

14. Uitwerken van een Handleiding voor de uitvoering van streefbeeldstudies.
15. Uitwerken van een educatieprogramma.

In een actieprogramma worden de belangrijkste acties aangegeven. De drie belangrijkste acties, waaraan op korte termijn gewerkt zou moeten worden, zijn:

- ◆ verwerven van draagvlak voor de betekenis en het belang van streefbeeldstudies als een strategisch plan voor de inrichting en het ontwerp van een lijninfrastructuur en voor de in deze nota beschreven visie op de procedures voor de opstelling van streefbeeldstudies en de inhoud hiervan. Daarbij zouden de principes en methodieken van transitie management¹ kunnen worden toegepast.

1 Van streefbeelden naar transitiepaden, Derk loorbach, ICIS Universiteit Maastricht, 01-07-03

- ◆ werken aan het opstellen van een Handleiding, met daarin: procedures; inhouden, methoden, concepten, richtlijnen
- ◆ werken aan het vergroten van kennis op het terrein van inrichtingsconcepten en functioneel ontwerp door middel van het organiseren van ontwerpateliers, prijsvragen voor specifieke elementen van streefbeeldstudies en studieopdrachten voor “ontwerpend onderzoek” als onderdeel van streefbeeldstudies aan hogescholen en universiteiten.

FIGUUR 1 PLANNINGSOMGEVING STREEFBEELD

